

січня. URL: <https://media.am/en/verified/2023/01/26/35029/> (дата звернення: 27.09.2025).

4. Monitoring of the Coverage of the War in Ukraine in Armenian Information Space. *Friedrich Ebert Stiftung. Yerevan Press Club*. 2022. URI: https://ypc.am/wp-content/uploads/2022/07/Monitoring_2022_report_eng.pdf (дата звернення: 29.09.2025).

5. Коновал В. Конфлікт ставатиме масштабнішим: чи вплине на бойові дії в Україні ситуація в Карабаху. *24tv.ua*. 2023. 19 вересня. URL: https://24tv.ua/nagimiy-karabakh-19-veresnya-yak-zagostrennya-konfliktu-vpline_n2395258 (дата звернення: 28.09.2025).

6. The Impact of Conflict on Armenia's Media. *Institute for War & Peace Reporting*. 2023. 29 червня. URL: <https://iwpr.net/impact/impact-conflict-armenias-media> (дата звернення: 29.09.2025).

7. Савінцев С. «Самі з таким стикались»: Вірменія закликала негайно припинити війну в Україні. *Фокус*. 2024. 27 червня. URL: <https://focus.ua/uk/voennye-novosti/654715-sami-z-takim-stikalis-virmeniya-zaklikala-negayno-pripiniti-viynu-v-ukrajini> (дата звернення: 27.09.2025).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-613-3-18>

TRANSFORMATION OF UKRAINE'S POLITICAL INSTITUTIONS IN THE CONTEXT OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Melnyk V. V.

PhD,

*Senior Lecturer at the Department of
Tactical and Special Disciplines
Hetman Petro Sahaydachny National
Army Academy
Lviv, Ukraine*

Мельник В. В.

доктор філософії,

*старший викладач кафедри
тактико-спеціальних дисциплін
Національна академія сухопутних
військ имени гетьмана Петра
Сагайдачного
м. Львів, Україна*

Російсько-українська війна, що розпочалася у 2014 році та набула повномасштабного характеру у 2022 році, стала ключовим чинником трансформації політичної системи України. Війна не лише поставила

під загрозу існування держави, а й актуалізувала необхідність посилення політичних інститутів, здатних забезпечити стійкість влади, ефективність управління та мобілізацію суспільства. Політичні інститути, зокрема парламент, уряд, президентська влада, місцеве самоврядування та інститути громадянського суспільства, відіграють визначальну роль у формуванні політичного порядку денного, ухваленні рішень та забезпеченні легітимності держави в умовах війни [1; ст. 7, 75, 85, 102, 106, 107, 113, 116].

1. Основні політичні інститути України під впливом російсько-української війни:

1.1. Інститут президентства.

Президент України став центральною фігурою політичної системи у воєнний період [1, ст. 102, 106]. Згідно з Конституцією, саме він визначає стратегію національної безпеки та оборони, очолює Раду національної безпеки і оборони. В умовах повномасштабної війни президент отримав підвищений рівень довіри суспільства та партнерів за кордоном [3], що перетворило його на ключовий інститут легітимації міжнародної підтримки. Водночас посилення ролі президента створює ризики концентрації влади, що потребує балансування в майбутньому [5, с. 35].

1.2. Парламент як інститут представницької демократії.

Верховна Рада України, попри обмеження воєнного стану, продовжує виконувати законодавчу функцію, ухвалюючи закони, спрямовані на оборону, соціальний захист, відновлення економіки [2, ст. 9, 12]. Водночас відбулося зниження конкурентності парламентської діяльності, зменшення міжпартійної дискусії через домінування питань національної безпеки. Парламент виступає важливим інститутом підтримки внутрішньої легітимності та зовнішньої комунікації з міжнародними організаціями [4].

1.3. Уряд і система державного управління.

Кабінет Міністрів узяв на себе ключову роль у розробленні та реалізації політик у сфері економічної адаптації до умов війни, підтримки енергетичної безпеки, гуманітарного забезпечення [6, с. 68]. Уряд демонструє гнучкість у прийнятті рішень, але водночас стикається з обмеженістю ресурсів та ризиком надмірної централізації.

1.4. Місьцеве самоврядування.

Місьцеві органи влади проявили стійкість, забезпечуючи функціонування територіальних громад в умовах обстрілів, окупації та гуманітарних криз. Децентралізаційна реформа, започаткована ще до війни, дозволила громадам мати достатню автономію для ефективного управління [5]. Водночас зростає залежність місцевих бюджетів від державної допомоги.

1.5. Інститути громадянського суспільства.

Громадські організації, волонтерські рухи, медіа та ініціативи цифрової демократії стали невід'ємною частиною політичної системи. Вони компенсують слабкі місця державних інституцій та мобілізують ресурси суспільства [7]. Така взаємодія держави та громадянського суспільства є новим феноменом політичної культури в Україні.

2. Міжнародний вимір функціонування політичних інститутів:

Українські політичні інститути діють у тісному зв'язку з міжнародними структурами. Європейський Союз, НАТО, ООН та інші організації стали ключовими партнерами, що формують нові стандарти функціонування політичних інститутів України [4]. Зокрема парламент посилює координацію з Європарламентом; уряд реалізує програми адаптації до стандартів ЄС; президентська дипломатія стає визначальною у зовнішній політиці; громадянське суспільство активно комунікує з міжнародними донорами [3]. Таким чином, політичні інститути України поступово інтегруються у європейський та євроатлантичний простір.

3. Виклики та перспективи розвитку політичних інститутів:

Основними викликами залишаються: ризик надмірної концентрації влади у виконавчій вертикалі; обмеження демократичних процедур під час воєнного стану; загроза політичної фрагментації у післявоєнний період; потреба у реформуванні системи правосуддя та антикорупційних інституцій [7]. Перспективи розвитку політичних інститутів в Україні пов'язані з інституціоналізацією партнерства між державою та громадянським суспільством, інтеграцією у європейську політичну систему, зміцненням парламентської демократії, модернізацією державного управління на основі цифрових технологій [6].

Отже російсько-українська війна стала каталізатором трансформацій політичних інститутів України. Вона оголила їхні слабкі сторони, але водночас активізувала процеси модернізації та посилення. Політичні інститути продемонстрували здатність до адаптації, взаємодії із суспільством та міжнародними партнерами. Подальший розвиток українських інститутів визначатиметься балансом між потребою у безпеці та збереженням демократичних принципів, що є критично важливим для післявоєнної відбудови та інтеграції України у європейський політичний простір.

Література:

1. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12 трав. 2015 р. № 389-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 28. Ст. 250.

3. Ukraine: Democracy under pressure. Freedom House. 2023. URL: <https://freedomhouse.org>

4. The EU and Ukraine: Together stronger. European Union External Action Service. 2023. URL: <https://www.eeas.europa.eu>

5. Литвин В. Політична система України: історія і сучасність. Київ : Наукова думка, 2020. 368 с.

6. Романюк А. Сучасні політичні інститути: світові моделі та український контекст. Львів : Видавництво ЛНУ, 2019. 412 с.

7. Transparency International Ukraine. Corruption perception in wartime. 2023. URL: <https://ti-ukraine.org>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-613-3-19>

THE REGIONAL DIMENSION OF POLITICAL PARTY ACTIVITIES IN THE CONTEXT OF THE RESTORATION OF PUBLIC POWER

РЕГІОНАЛЬНИЙ ВИМІР ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ У КОНТЕКСТІ ВІДНОВЛЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Mykolaychuk O. I.

*Postgraduate student at the Department
of Political Science
Vasyl Stefanyk Carpathian
National University
Ivano-Frankivsk, Ukraine*

Миколайчук О. І.

*аспірант кафедри політичних наук
Карпатський національний
університет імені Василя
Стефаніки
м. Івано-Франківськ, Україна*

В умовах повномасштабного російського вторгнення, яке почалося в лютому 2022 року, та активних бойових дій у ряді областей України виникла потреба не лише відновити інфраструктуру, житловий фонд і комунальні послуги, але й нову якість публічних управлінських відносин. Політичні партії як суб'єкти, що формують як законодавчі, так і виконавчі механізми влади на різних рівнях, відіграють ключову роль у створенні довіри, легітимності, відновленні соціальної і політичної згуртованості у регіонах, постраждалих від війни.

Варто констатувати, що децентралізаційна реформа в Україні, започаткована від 2014 року і суттєво активізована до та після 2022 року, істотно змінила управлінську архітектуру на регіональному та місцевому рівнях. Збільшення фінансової автономії громад, передача повноважень, створення об'єднаних територіальних громад (ОТГ) – все